

על הרפתקני הבנקים: הם ביזבוז את הכסף כמו אילי-הון של

וויסקי

במזדר המתנהל

ב צעדים קטנים נשאו המלצרים את סס האוכל אל חדרו של המנהל. מבעד לדלת נגלה להם משרד-פאר.

מלבד שולחן-העבודה, המצוייד בכל אביי זרי המשרד המודרניים, נמצא בחדר שולחן אוכל עשוי עץ טיק מעובד בדיוקנות. את ה' חלונות כיסן וילונות יקרים.

המנהל הדור הלבוש ואני-הטעם טעד את ליבו במשרד. לאחר מכן נטל את מעילו ה' עליו, התפור בתפירה עילית, יצא במהירות מן החדר, ירד במעלית שקטה אל קומת ה' קרקע, ומשם ישר אל תוך מכונית הווליאנט- מודל-אחרון.

המנהל הכללי של הבנק יצא לפגישה עיט קית, בה מגלגלים מיליוני לירות מיד אל יד, מכיס אל כיס ומקופה אל קופה.

★ ★ ★

"אני רוצה דברים מעשיים"

מ היכן לקוח התיאור הזה? מהויל- סטריט הניו-יורקי? מהסיטי הלונדוני? או אולי מן העיר העברית הראשונה?

אכן, המנהל הכללי של הבנק, שצליעתו הקלה ומשקפיו עבי המיסגרת מוסיפים משהו להילת המיסתורין האופפת אותו, הוא צבר ילד תל-אביב, את חינוכו רכש בבית- חינוך, את ערכיו החברתיים קלט בתנועת הנוער המפא"יית — התנועה המאוחדת.

לפני ימים מעטים עדיין ישב במשרדו, וניהל ממנו עסקי מיליונים. עתה הוא יושב בבית-המעצר, מחכה לסיום החקירה המש- רתית.

קוראים לו רענן אמיר.

ב-1954, כשהלכו בני-גילו לצבא, עלה רע- נן לירושלים, נרשם ללימודי כלכלה. הלי-

מודים המופשטים לא משכו אותו. הוא חי פש משהו מעשי, ואיזה לימוד הוא מעשי יותר במדינה נבנית ומתפתחת מאשר כל- כלה?

כעבור שלוש שנים, כשבני מחזורו היו צריכים להחליט אם להסתפק בתואר בוגר- אוניברסיטה או להמשיך את הלימודים לק- ראת התואר השני — מוסמך-אינברסיטה — קבע אמיר בהחלטיות: "בשביל מה להמשיך?"

אך הוא היה קצת שחיצר וקצת אוהב כבוד, ומשם סס ישר לניו-יורק.

★ ★ ★

"בישראל חיינו כמו לורדים"

א מיר חש, כנראה, שכדאי להמשיך בלימודים. הוא גם ידע בדיוק באיזה כיוון: מינהל עסקים.

ב-1961, מלווה ברעייה יפהפיה בשם רות, עושה רענן את צעדיו הראשונים בניו-יורק יוניברסיטי. בנאוה הוא מספר או לישראלים שהוא פוגש: "בישראל חיינו כמו לורדים. הוצאנו 600-700 לירות לחודש". הכוונה היא לשנות החמישים המאוחרות, שאז נח- שב סכום כזה, לוווג צעיר בלי ילדים, סכום נכבד.

הגישה המעשית שלו הדריכה אותו מ- בחיפוש אחר עבודה. הוא מצא אותה בנצי- גות רשות ההשקעות בניו-יורק, העוסקת בגיוס הון לישראל. אותה גישה הינחתה אותו, כנראה, גם בקשריו האישיים. הוא פיתח אז ידידות עמוקה עם צעיר ישראלי בשם עמוס, שאביו שלט אז על שני משי- דים חשובים בישראל: משרד המסחר וה- תעשייה ומשרד האוצר.

אביו של עמוס, פינחס ספיר, התגלה מאו- חר יותר כמסביר פנים לחברי בנו, ואמנם, כעבור שנתיים וחצי, כשחזר רענן למולדת, והשאיר את עמוס לבדו בגולה, מצא מיד מקום עבודה בבנק לפיתוח התעשייה. אותו בנק שבו פיתקאות של ספיר פותחות את כל הדלתות, ושבו מספיק טלפון אחד מ- שולחנו, כדי שמיליונים יורעפו על ראשי מקורביו כהלדאות.

רענן קיבל סם חזר ומוכיר. להנהלת ה- בנק לא הוכנס, אבל לישיבות הנהלה היה מציץ מדי פעם בפעם.

"תקפוץ אלי", נהג לומר או לידד או לחבר מנוער שפגש, "אני גר בוילה ב- גבעתיים". היו גם חברים מילדות, או מ- ספסל-הלימודים, להם לא אמר אפילו שלום. הוא פשוט לא הכיר אותם.

הוא היה גאה בגיוב שנפל בחלקו, בלט בהליפותיו המהודרות, נהנה מכל נתח של חיים טובים שנפל בחלקו. איפה החלוציות של התנועה ואיפה הגישה המעשית! מה לאידיאלים מנוער ולהתקדמות בסולם ה- חברה!

★ ★ ★

השר יושב בכדא

ב אותה תקופה נפלה בחלקו של אמיר היכרות גורלית. קראו לה יוסי אפשטיין. גישתו המעשית של רענן (32) החווירה לפתע לעומת מעשיותו המונח- מנטאלית של אפשטיין (39).

כי יוסי, בניגוד לרענן, לא חלם על הצי- לחה. הוא פשוט נולד בתוכה. האבא הפרדסן הירושלמי יוסי את הפרדסים, והצעיר גילה חיש מהר כי לא כדאי לחכות עד שיבשיל הפרי על העצים. אפשר לסחור בו עוד קודם לכן.

הוא קנה ומכר פרי. אחריכך קנה ומכר פרדסים. השלב הטבעי הבא היה מסחר ב- קרקעות, עם וכלי עצים. פעם אפילו בנה לו וילה בסביון, גילה מיד כי היא שוהה הרבה יותר מאשר הושקע בה. הוא בנה מיד הרבה וילות שם.

בעסקיו ניזק לבנקים, ואז נולד במוחו הרעיון לרכוש לעצמו בנק משלו. עינו נפלה על בנק ייקי שמרני, ששליטו רב ה- שנים, פויכטונגר הזקן, מת ב-1959. חמש

בהריון רות אמיר, העובדת כמזכיר- רת התיאטרון הקאמרי, לזוג אין בינתיים ילדים, והם מתגוררים ברוי- חה ובהידור בדירה ברב-קומות בנהל-אביבים.

שנים לאחר מותו, רכש אפשטיין שלישי מ- מניות בנק פויכטונגר.

אגב, גם לאפשטיין היה קשר איזשהו עם פינחס ספיר. ספיר זוכר לו עד היום, בלי כעס, את אביו הפרדסן, זה שהכניס פעם את פינחס קוזלובסקי-ספיר הצעיר אל ה- כלא, כלוחם ללא חת למען עבודה עברית.

★ ★ ★

"זה לא דבר שהודך ברגל"

א כל לא צעיר נמרץ כאפשטיין יקפא על שמריו ויסתפק בשליש ממניות ה- בנק. השנים שלאחר רכישת השליש היו רבות-פעולה בסבילוי. הוא בנה שיכונים בהר כנען שבצפת, רכש גם שלד של זירת- טרון ביראליהו בתל-אביב, אותו הפך ב- כסף טוב לסינרמה הראשונה בתולדות יש- ראל. כשרכש את השלד, השיב פעם לשואל:

נאב ראש

נגרם למנכ"ל בנק פויכטונגר, רענן אמיר, שנאלץ לפנות מקומו לממונה מטעם בנק ישראל. אמיר נראה כאן בשיחה עם פרק- ליטו, במסדרון בית-המשפט בתל-אביב. הראש הנראה מימין הוא של סתם עובר-אורח.